The Islamic Journal of Women and the Family
Print ISSN: 2538-6190 Online ISSN: 2717-4085
Homepage: https://pzk.journals.miu.ac.ir

Comparing Marital Conflicts between Spouses Raised in Small and Large Families

Masoud Nour Alizadeh Mianji [1]✉, and **Zohair Ahmadi** [2]

1. Corresponding author, Assistant Professor, Department of Psychology, Faculty of Humanities, Shahed University, Tehran, Iran. Email: mnour@shahed.ac.ir 0000-0001-9078-2197
2. . M.A. Student in Psychology, Payam Nour University of Tehran, Eslamshahr Branch, Tehran, Iran. Emial: zohair.ahmadi@yahoo.com 0009-0007-5673-8564

Article Info

Article type:
Research Article

Article history:
Received 15 March 2025
Received in revised form 25 April 2025
Accepted 25 May 2025
Available online 30 May 2025

Keywords:
family population,
childbearing,
number of children,
marital conflicts,
mature spouses.

ABSTRACT

Objective: The present research was conducted to compare the level of marital conflicts between spouses raised in small-population (fewer children) and large-population (more children) families.

Method: This study was conducted using a non-experimental quantitative causal-comparative method. The population included student couples living in residential complexes in Qom, of whom 626 (313 couples) were selected by the cluster sampling and responded to demographic and marital conflict questionnaires by Sanaei et al. (2008).

Results: The findings showed that there is a statistically significant difference between marital conflicts between spouses raised in small-population families and those raised in large-population families; that is, spouses who were from large-population families had fewer marital conflicts than spouses who were from small-population and small-population families.

Conclusions: In analyzing and explaining the factors of marital conflicts and planning to prevent and deal with them, it is necessary to pay more attention to the number of family members and the rate of childbearing, and long-term programs should be targeted to motivate and increase population growth.

Cite this article: Nour Alizadeh Mianji, M., & Ahmadi, Z. (2025). Comparing Marital Conflicts between Spouses Raised in Small and Large Families. *The Islamic Journal of Women and the Family,* 13 (2), 27-43. https://doi.org/10.22034/ijwf.2025.18771.2275

© Author(s). retain the copyright and full publishing rights
Publisher: Al-Mustafa International University.
DOI: https://doi.org/10.22034/ijwf.2025.18771.2275

Introduction

As time passes and the lifestyle of the Iranian people changes from traditional to modern, many of the concepts of the past have gradually changed and replaced with modern and contemporary concepts. One of these cases is the issue of few and single-child families, which families consider an important issue in achieving their personal goals. This phenomenon occurs for various reasons and justifications such as economic factors such as poverty and unemployment, social factors such as women's employment, women's education, marital conflicts, cultural factors such as idealism versus child rearing, individualism, consumerism, body management, lifestyle, leisure time, socio-economic base and social relationship network (Moradi and Dolatkhah, 2022) and physical and biological risks such as the effect of pregnancy on beauty and body, physical, mental and psychological health of the child and mother (Aghayarihir et al., 2016).

Negative economic, social, family, psychological, and educational consequences include the harms of having few children and having only one child. Only-child families consider the consequences of this issue undesirable for their children and believe that having only one child is not a suitable model for families (Razaghi Nasrabad et al., 2016). Nowadays, consequences such as filial piety, dependency, loneliness, weakening of family culture, divorce and separation, reduction of kinship ties, aging population (Moradi and Dolatkhah, 2022), low motivation for progress (Shaghaghi Shiri and Ahmadi, 2015), educational problems such as impatience, inability to solve problems, selfishness, lack of teamwork spirit, high expectations (Shojaei and Yazdkhasti, 2017; Alizadeh et al., 2021; Satourian et al., 2014; Aghayarihir et al., 2016) and poor social cognition (Karimian et al., 2015) have caused family health to be put at risk. Mothers of few and single children reported that their children are weak in problem-solving skills, resilience and independence (Razaghi Nasrabad et al., 2016; Aghayarihir et al., 2016). Other findings show that children from large families experience more social cognition than children from single-child families (Krimian et al., 2015).

Many psychologists believe that adult personality is formed in childhood (Schultz and Schultz, 2013). Therefore, the personality traits that spouses bring with them from childhood to adulthood have an effect on the quality of their married life (Stroud et al., 2010; Maloof et al., 2010). People who have emotional and behavioral problems in childhood may continue their problems until puberty and adulthood (Satourian et al., 2014). One of the problems that can challenge a person's life in the future is disagreement with their spouse in marital life, which is referred to as marital conflict. The concept of conflict refers to disagreement between spouses, meaning that the individual sees a mismatch between their own goals, expectations, needs, or personal desires and those of their partner (Houshmandi et al., 2019). Marital conflict may be described as a struggle, conflict, quarrel, or disagreement between husband and wife and sometimes between other family members over conflicting needs, ideas, beliefs, values, or goals (Tasso et al., 2021). This can be a precursor to couples separating (Bashkar et al.,

2012; Navabinejad et al., 2023). Glasser (2000) says: «Conflict in the family indicates that the qualitative world of the members of that family is incompatible with each other and at least one family member is trying to harmonize the other family members with his qualitative world. Therefore, it can affect the mental health of couples» (Navabinejad et al., 2023). The issue examined in the present study is how people who grew up in families with few children perform in their married life with their spouses. The hypothesis of this research is that having only one child or having few children can play a role in the emergence and intensification of marital conflicts in the future.

Method

The present study was conducted using a non-experimental ex-post facto causal-comparative method. In addition to descriptive statistics such as mean and standard deviation, inferential statistics such as independent t-test were used to compare two groups and obtain the difference in mean scores. The population consisted of student couples living in residential complexes in Pardisan in Qom Province, of whom 626 people (313 couples) were selected by the cluster sampling. Research data were collected by administering the demographic and marital conflict questionnaires revised by Sanaei et al. (MCQ-R). The demographic questionnaire included questions about the number of people in the main family and the spouse. The revised marital conflict questionnaire consists of 54 questions that measure eight dimensions of marital conflict. Sanaei et al.'s Marital Conflict Questionnaire (MCQ-R) has good content validity. The reliability coefficient of the test using Cronbach's alpha method for the entire questionnaire on a group of 270 people was 0.96. In the present study, the total Cronbach's alpha was 0.866.

Results

Descriptive findings showed that the highest percentage of respondents (42%) were in the age group of 25 to 35 years. Based on the results, the mean score in the marital conflicts variable was 101. To examine the normality of the distribution of variables, skewness and kurtosis statistics were used, which showed that the aforementioned variable was normal. Levine's statistic was used to test the homogeneity of variances, and the significance level was higher than 0.05, so the variance of the groups is equal. Based on the findings, the mean of marital conflicts in the first group, i.e., small-population families (less than 4 people) (mean = 105.686) were higher than the second group, i.e., large-population families (more than 4 people) (mean = 100.427). The results of the independent t-test showed that the significance level was lower than 0.05, so there is a significant difference between the marital conflicts of the two groups in terms of the demographic status of the individuals. The positive difference in means (5.256) indicates that the mean scores of marital conflicts in the low-population group are higher than the mean scores of marital conflicts in the high-population group.

Conclusions

The results show that there is a statistically significant difference between marital conflicts between the two groups based on the number of members of the paternal family. People who were raised in large families had fewer marital conflicts than those who were raised in small families. Although no study was found that examined the effects of being only one child or with few family members on people's adulthood lives, especially their marital conflicts, the results of the present study are consistent with the findings of Satourian (2014), Razaghi Nasrabad et al. (2016), and Shaghaghi Shiri and Ahmadi (2015), who believe that people who grew up in families with few children or only one child experience more problems, and the research of Karimian (2015) and Derakhshanpour et al. (2020), who believe that people who grew up as only one child experience less social cognition. In explaining the research hypothesis, it can be stated that children from small-sized families do not acquire many interpersonal and social skills, as well as adaptation and problem-solving skills. This shows the importance of having siblings in the development of interpersonal and social skills (Derakhshanpour et al., 2020). The presence of siblings in all areas of life can be influential in the process of individual development. Large-sized families in which siblings are seen behave positively in adaptive behaviors with the environment and others. Having many children increases the individual's social cognition and enables the individual to analyze and judge the behaviors of others more adaptively (Karimian et al., 2015). To prevent disputes and harmful interactions that lead to marital conflicts and divorce, it is necessary to pay more attention to the number of family members, the number of children, and parenting styles, and to design and implement long-term plans to increase population growth. Of course, we should not ignore the impact of parenting styles, economic status, parental education level, cultural and religious level, parental separation, and other factors on the formation of children's behavioral and psychological problems (Sardarpour Goudarzi et al., 2003; Hallahan and Kaufman, 2003, cited in Satourian et al., 2014).

Author Contributions

All authors participated equally in the design of the study, writing the article, and editing the final versions.

Data Availability Statement

Data available on request from the authors.

Acknowledgements

The authors would like to thank the Research Institute for Islamic Culture and Thought, which sponsored the research plan of this scientific project and assisted and supported the authors in carrying out this plan.

Ethical Considerations

Cases such as falsification of data, distortion of results, plagiarism, and any other unethical behavior have been strictly avoided in this study.

Funding

This study was conducted without receiving any financial support from government, commercial, or non-profit organizations.

Conflict of Interest

The authors declare that there are no conflicts of interest in connection with this study. In other words, there were no financial or personal interests that could affect the results of the study.

پژوهشنامه اسلامی زنان و خانواده

شاپا چاپی: ۶۱۹۰-۲۵۳۸ شاپا الکترونیکی: ۴۰۸۵-۲۷۱۷

Homepage: https://pzk.journals.miu.ac.ir

مقایسه تعارضات زناشویی همسران رشدیافته در خانواده‌های کم‌جمعیت و پرجمعیت

مسعود نورعلیزاده میانجی[1]✉، و زهیر احمدی[2]

۱. نویسنده مسئول، استادیار گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه شاهد، تهران، ایران. رایانامه: mnour@shahed.ac.ir

۲. کارشناس ارشد روان‌شناسی عمومی، دانشگاه پیام نور تهران، واحد اسلامشهر. رایانامه: zohair.ahmadi@yahoo.com

اطلاعات مقاله

نوع مقاله:
مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۲/۲۵

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۲/۰۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۳/۰۴

تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۳/۰۹

کلیدواژه‌ها:
جمعیت خانواده، فرزندآوری، تعداد فرزندان، تعارضات زناشویی، همسران رشدیافته.

چکیده

هدف: پژوهش حاضر باهدف مقایسه میزان تعارضات زناشویی همسران رشدیافته در خانواده‌های کم‌جمعیت (فرزندان کمتر) و پرجمعیت (فرزندان بیشتر) انجام شد.

روش پژوهش: این پژوهش به‌روش کمی غیرآزمایشی از نوع علی-مقایسه‌ای انجام شد. جامعه آماری شامل زوج‌های طلبه ساکن مجتمع‌های مسکونی شهر قم بود که تعداد ۶۲۶ نفر (۳۱۳ زوج) از ایشان به‌روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شدند و به پرسش‌نامه‌های جمعیت‌شناختی و تعارضات زناشویی ثنایی و همکاران (۱۳۸۷) پاسخ دادند.

یافته‌ها: یافته‌ها پژوهش نشان داد که بین تعارضات زناشویی افراد رشدیافته در خانواده‌های کم‌جمعیت و کسانی که در خانواده‌های پرجمعیت رشد یافته بودند تفاوت آماری معناداری وجود دارد؛ یعنی همسرانی که از خانواده‌های پرجمعیت بودند نسبت به همسرانی که از خانواده‌های کم‌فرزند و کم‌جمعیت بودند تعارضات زناشویی کمتری داشتند.

نتیجه‌گیری: در تحلیل و تبیین عوامل تعارضات زناشویی و برنامه‌ریزی برای پیشگیری و مقابله با آن، ضروری است به تعداد اعضای خانواده و میزان فرزندآوری، بیش ازپیش توجه شود و برنامه‌های بلندمدت برای انگیزه‌بخشی و افزایش رشد جمعیت مورد هدف قرار گیرد.

استناد: نورعلیزاده میانجی، مسعود؛ و احمدی، زهیر (۱۴۰۴). مقایسه تعارضات زناشویی همسران رشدیافته در خانواده‌های کم‌جمعیت و پرجمعیت. *پژوهشنامه اسلامی زنان و خانواده*، ۱۳ (۲)، ۲۷-۴۳. https://doi.org/10.22034/ijwf.2025.18771.2275

ناشر: جامعه المصطفی العالمیه.

© نویسندگان.

مقدمه

با گذشت زمان و تغییر سبک زندگی مردم ایران از سنتی به مدرنیته، کم‌کم بسیاری از مفاهیم گذشته تغییر و جای خود را با مفاهیم مدرن و امروزی عوض کرده است. برخی از ارزش‌های دیروز، امروز ضدارزش و یا حداقل بی‌ارزش تلقی می‌شوند. یکی از این موارد، موضوع کم‌فرزندی و تک‌فرزندی است که خانواده‌ها آن را مسئله مهمی در راهیابی به اهداف شخصی خود می‌دانند. این مورد در جامعه کنونی و شرایط فعلی کشور، معضلی اجتماعی تلقی می‌شود و شعار «فرزند کمتر زندگی بهتر» ظلم به خانواده، فرهنگ، تمدن و دین اسلام خوانده می‌شود.

پدیده تک‌فرزندی یا کم‌فرزندی اختیاری، امروزه به‌دلایل و توجیهات مختلفی مانند عوامل اقتصادی از جمله فقر و بیکاری، عوامل اجتماعی از جمله اشتغال زنان، تحصیل زنان، تعارضات زناشویی، عوامل فرهنگی از جمله ایده‌آل‌گرایی در مقابل تربیت فرزند، فردگرایی، مصرف‌گرایی، مدیریت بدن، سبک زندگی، اوقات فراغت، پایگاه اجتماعی-اقتصادی و شبکه روابط اجتماعی (مرادی و دولتخواه، ۱۴۰۱) و مخاطره‌های جسمانی و زیست‌شناختی از جمله تأثیر بارداری بر زیبایی و اندام، سلامت جسمانی، ذهنی و روانی کودک و مادر (آقایاری‌هیر.، و همکاران، ۱۳۹۵) رخ می‌دهد. غافل از اینکه این معضل، آسیب‌های جبران‌ناپذیری بر پیکره خانواده و جامعه وارد می‌کند. پیامدهای منفی اقتصادی، اجتماعی، خانوادگی، روان‌شناختی و تربیتی ازجمله آسیب‌های کم‌فرزندی و تک‌فرزندی است. خانواده‌های تک‌فرزند، پیامدهای این موضوع را برای فرزندان خود نامطلوب می‌دانند و معتقدند که تک‌فرزندی الگوی مناسبی برای خانواده‌های ایرانی نیست (رزاقی‌نصرآباد.، و همکاران، ۱۳۹۵).

تحقیقات نشان می‌دهد که میزان باروری کل از حدود ۷/۷ فرزند در سال ۱۳۴۵ به حدود ۷ فرزند در سال ۱۳۵۹ و سپس به ۱/۹ تولد در سال ۱۳۸۵ و ۱/۸ تولد در سال ۱۳۹۰ (رزاقی نصرآباد.، و همکاران ۱۳۹۵) و درنهایت به ۱/۶۷ تولد در سال ۱۴۰۱ کاهش یافته است (فروتن، ۱۴۰۱). به‌عبارتی، نرخ فرزندآوری از حدود ۸ فرزند برای یک‌زن بارور به حدود ۲ فرزند رسیده که زنگ خطری برای سلامت جامعه است. پیر شدن جمعیت کشور، نبود توان مناسب برای فعالیت و خلاقیت در سطح کلان، ناتوانی در مهارت‌های اجتماعی و خانوادگی، ضعف‌های شخصیتی و روانی از پیامدهای اقتصادی، اجتماعی، خانوادگی و روانی کم‌فرزندی است. با افزایش فرهنگ کم‌فرزندی و تک‌فرزندی در غرب و الگوگیری والدین ایرانی از آن، برخی گمان کردند که فرزند کمتر، سبب افزایش رضایت از زندگی و بهبود وضعیت اقتصادی خانواده می‌شود و تلاش کردند بدان پایبند باشند. درحالی‌که تعداد فرزندان با رضایت از زندگی رابطه مثبت دارد و با افزایش فرزندان، رضایت از زندگی بیشتر می‌شود (عالمی نیسی، ۱۳۹۷).

در برخی پژوهش‌ها بین رضایت زناشویی والدین و تعداد فرزندان رابطه معناداری وجود ندارد. (کوال.، و همکاران،[1] ۲۰۲۱) بسیاری از افراد بابت هزینه‌های اقتصادی فرزندان نگران هستند و این موضوع، دغدغه اقتصادی را به‌دنبال دارد. پژوهش وارد و اسمیت[2] (۱۹۸۰) نشان داد که اضافه شدن فرزند در همه مقاطع زندگی زناشویی نه‌تنها هزینه‌ها را افزایش نمی‌دهد، بلکه مجموع آنها را کاهش می‌دهد. دراین‌صورت، کل تصور مربوط به افزایش فقر با اضافه شدن فرزندان زیر سؤال می‌رود (عالمی نیسی، ۱۳۹۷).

بدیهی است که مسائل اقتصادی و رفاهی در بحث فرزندآوری مهم و غیرقابل اغماض است و همه انسان‌ها نیازمند برخورداری از حداقل‌های رفاهی هستند. به‌نظر می‌رسد باتوجه به آمارهای بالای مشکلات روانی، جسمی و خانوادگی، توجه به مسائل روحی و روانی برای بهبود کیفیت زندگی باید بیشتر شود. (سعیدی.، و همکاران، ۱۳۹۹) این موضوع نشان می‌دهد که توجه به ابعاد فرهنگی-تربیتی (نه ابعاد اقتصادی و مادی)، مسئله‌ای مهم در فرزندآوری و فرزندپروری است.

1. Kowal, M., & et al
2. Ward & Smith

امروزه پیامدهایی مانند فرزندسالاری، وابستگی، احساس تنهایی، کم‌رنگ شدن فرهنگ خانواده، طلاق و جدایی، کاهش روابط خویشاوندی، پیری جمعیت (مرادی و دولتخواه، ۱۴۰۱)، انگیزه پایین پیشرفت (شقاقی‌شیری و احمدی، ۱۳۹۴)، مشکلات تربیتی مانند کم‌صبری، ناتوانی در حل مسئله، خودخواهی، نبود روحیه کار گروهی، پرتوقعی (شجاعی و یزدخواستی، ۱۳۹۶؛ علیزاده.، و همکاران، ۱۴۰۰؛ ساطوریان.، و همکاران، ۱۳۹۳؛ آقایاری‌هیر.، و همکاران، ۱۳۹۵) و شناخت اجتماعی ضعیف (کریمیان.، و همکاران، ۱۳۹۴) باعث شده است تا سلامت خانواده به خطر بیفتد.

مادران کم‌فرزند و تک‌فرزند گزارش دادند که فرزندان آنها در مهارت حل مسئله، تاب‌آوری و استقلال دچار ضعف هستند و با مشکلاتی مانند وابستگی افراطی، فردگرایی، خودخواهی، حسادت، کم‌رویی، منزوی بودن، تن‌پروری و نبود جدیت مواجه‌اند. (رزاقی نصرآباد.، و همکاران، ۱۳۹۵؛ آقایاری‌هیر.، و همکاران، ۱۳۹۵) یافته‌های دیگر نشان می‌دهد که فرزندان خانواده‌های پرفرزند نسبت به فرزندان خانواده‌های تک‌فرزند، شناخت اجتماعی بیشتری را تجربه می‌کنند (کریمیان.، و همکاران، ۱۳۹۴). آنها به‌دلیل اینکه در کودکی مدام در کانون توجه بوده‌اند، خودخواه بارمی‌آیند. چنین فرزندانی به‌دلیل نبود هم‌بازی و تنها بودن در مسیر زندگی، بسیاری از آداب اجتماعی را فرانمی‌گیرند. آنها در رویارویی با بحران، سختی یا شکست که زندگی مادی و دنیوی است مهارت‌های لازمه را کسب نکرده‌اند و در تاب‌آوری و مهارت حل مسئله مشکل دارند. همین باعث می‌شود که در آینده زندگی زناشویی خود سازگاری لازم را نداشته و در حل تعارضات زناشویی ناتوان باشند.

بسیاری از روان‌شناسان معتقدند که شخصیت بزرگسال از کودکی شکل می‌گیرد. (ر.ک.، شولتز و شولتز، ۱۳۹۲) ازاین‌رو، ویژگی‌های شخصیتی که همسران از دوران کودکی همراه خود به دنیای بزرگسالی می‌آورند در چگونگی زندگی زناشویی آنها اثر دارد (استرود.، و همکاران،[1] ۲۰۱۰؛ مالوف.، و همکاران،[2] ۲۰۱۰). افرادی که در کودکی مشکلات عاطفی و رفتاری دارند، ممکن است مشکلات آنها تا دوران بلوغ و بزرگسالی تداوم یابد (ساطوریان.، و همکاران، ۱۳۹۳) و مجبور باشند در این سنین نیز با آن مشکلات دست‌وپنجه نرم کنند. از مشکلاتی که می‌تواند زندگی فرد را در آینده با چالش روبه‌رو کند اختلاف با همسر در زندگی زناشویی است که از آن به تعارض زناشویی یاد می‌شود. مفهوم تعارض به عدم توافق بین همسران برمی‌گردد و بدین معناست که فرد بین اهداف، انتظارات و نیازها یا امیال شخصی خود و طرف مقابلش ناهمسازی و ناهمخوانی می‌بیند (هوشمندی.، و همکاران، ۱۳۹۸).

تعارض زناشویی ممکن است به‌صورت یک‌مبارزه، درگیری، نزاع یا اختلاف بین زن و شوهر و گاهی اوقات بین سایر اعضای خانواده بر سر نیازها، ایده‌ها، باورها، ارزش‌ها یا اهداف متضاد توصیف شود. (تاسو.، و همکاران،[3] ۲۰۲۱) همین موضوع می‌تواند پیش‌درآمدی برای جدایی زوج‌ها باشد که از بگومگوهای ساده شروع شده و تا درگیری‌های شدید لفظی، نزاع، کتک‌کاری و جدایی گسترش می‌یابد (بشکار.، و همکاران، ۱۳۹۱؛ نوابی‌نژاد.، و همکاران،[4] ۲۰۲۳). گلاسر[5](۲۰۰۰) می‌گوید: «تعارض در خانواده بیانگر آن است که دنیای کیفی اعضای آن خانواده با یکدیگر ناسازگار است و حداقل یکی از اعضای خانواده در تلاش است تا سایر اعضای خانواده را با دنیای کیفی خود هماهنگ کند. ازاین‌رو، می‌تواند بر سلامت روانی زوجین تأثیر بگذارد» (نوابی‌نژاد.، و همکاران، ۲۰۲۳).

بدیهی است که اختلاف در زندگی مشترک اجتناب‌ناپذیر است و نمی‌توان وجود آن را در روابط انسانی نفی یا نهی کرد. ازاین‌رو، در روابط سالم، زوج‌ها تمایل به پذیرش و حل تعارض دارند، اما در صورت روابط ناسالم، تعارضات زناشویی به‌دلایل متعددی ایجاد می‌شود (تاسو.، و همکاران ۲۰۲۱) و ادامه پیدا می‌کند تا زمانی‌که رابطه را به‌پایان برساند. ازاین‌رو،

1. Stroud, C. B., & et al
2. Malouff, J. M., & et al
3. Tasew, A. S., & et al
4. Navabinejad, S.
5. Glasser

تعارضات زناشویی عامل مهم خانوادگی و مرتبط با مشکلات در نظر گرفته می‌شود (خوانین‌زاده.، و همکاران، ۱۴۰۲) که می‌تواند موجب ازهم‌پاشیدگی نظام خانواده شود. بنابراین، ضروری است عوامل زیربنایی سبب‌ساز آن بررسی شود.

تاکنون پژوهش‌های زیادی درباره تأثیر تعداد جمعیت خانواده بر حیطه‌های مختلف زندگی انجام شده است. برخی تحقیقات، علل و عوامل و برخی دیگر، پیامدهای تعداد فرزندان در زندگی را بررسی کرده‌اند. برخی پژوهش‌ها نیز به پیامدهای جمعیت کم خانواده در آینده اشاره کرده‌اند. مرادی و دولتخواه (۱۴۰۱) در پژوهش خود پیامدهای تک‌فرزندی را در سه‌دسته فردی، خانوادگی و اجتماعی بررسی نموده‌اند.

مسئله‌ای که در پژوهش‌های پیشین بررسی نشده است و در پژوهش حاضر بررسی شد این است که کم‌فرزندی یا تک‌فرزندی به‌صورت مشخص بر چه ابعادی از زندگی بزرگسالی افراد تأثیر می‌گذارد. عملکرد افرادی که در خانواده‌های کم‌فرزند رشد کرده‌اند در زندگی زناشویی با همسرشان چگونه است. همسران رشدیافته در خانواده‌های کم‌جمعیت نسبت به خانواده‌های پرجمعیت از چه کیفیتی از روابط زناشویی برخوردارند؟ تعارضات زناشویی در کدام دسته از این افراد بیشتر است؟ فرضیه پژوهش حاضر این است که تک‌فرزندی یا کم‌فرزندی می‌تواند در بروز و تشدید تعارضات زناشویی در آینده نقش داشته باشد و این‌گونه افراد، تعارضات بیشتری در زندگی خواهند داشت. به‌عبارت‌دیگر، افرادی‌که در خانواده‌های پرجمعیت پرورش یافته‌اند در مقایسه با افرادی که در خانواده‌های کم‌جمعیت رشد یافته‌اند، تعارضات کمتری دارند.

شیوه انجام پژوهش

۱. روش پژوهش

پژوهش حاضر به‌روش غیرآزمایشی پس‌رویدادی ازنوع علی-مقایسه‌ای انجام شد. در تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش حاضر، علاوه‌بر برخی شیوه‌های طبقه‌بندی اطلاعات مانند نمودارها، جدول‌ها و شاخص‌های آمار توصیفی مانند میانگین و انحراف استاندارد، از شاخص‌های استنباط آماری ازجمله آزمون t مستقل برای مقایسه دو گروه و به‌دست آوردن میزان تفاوت میانگین نمرات در هریک از گروه‌ها و آزمون معناداری تفاوت میانگین‌های دو گروه استفاده شد.

۲. جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری شامل زوج‌های طلبه ساکن مجتمع‌های مسکونی شهرک پردیسان در استان قم بود که تعداد ۶۲۶ نفر (۳۱۳ زوج) از ایشان به‌روش نمونه‌گیری خوشه‌ای جهت ورود به پژوهش انتخاب شدند. برای نمونه‌گیری، ابتدا مجتمع‌های مسکونی طلاب شهر قم از نظر فراوانی سکونت به دو منطقه (پردیسان و سطح شهر) تقسیم شدند و در مرحله بعد به چند محله تقسیم شدند. سپس در هر منطقه و محله براساس تعداد واحدهای مسکونی آن نسبت به کل واحدهای مسکونی ۵۰۰ جفت مجموعه پرسش‌نامه (۱۰۰۰ نفر) به‌صورت تصادفی (با واحد نمونه خوشه‌ای مجتمع مسکونی) توزیع شد. بعد از جمع‌آوری نمونه‌های توزیع شده و غربالگری پرسش‌نامه‌های بی‌اعتبار، تعداد ۶۲۶ نفر (۳۱۳ زوج) درقالب نمونه نهایی برای تحقیق به‌دست آمد.

۳. ابزار پژوهش

گردآوری داده‌های تحقیق با اجرای پرسش‌نامه‌های جمعیت‌شناختی و تعارضات زناشویی تجدیدنظرشده ثنایی و همکاران (MCQ-R) انجام شد. پرسش‌نامه جمعیت‌شناختی شامل پرسش‌هایی در زمینه تعداد جمعیت خانواده اصلی خود و همسر بود. بدین‌صورت که از فرد خواسته شد که اعلام کند خود و همسرش در چه خانواده‌ای، کم‌جمعیت (زیر ۴

نفر) یا پرجمعیت (بالای ۴ نفر) متولد و رشد یافته‌اند. در پژوهش حاضر، خانواده ۴ نفره دارای دو یا یک فرزند و خانواده پرجمعیت دارای سه فرزند و بیش از آن بود. پرسش‌نامه تعارضات زناشویی تجدیدنظر شده ۵۴ سؤال دارد که توسط ثنایی و همکاران (۱۳۸۷) برای سنجیدن تعارض‌های زن و شوهری ساخته شده است. گویه‌های این پرسش‌نامه که در طیف پنج‌درجه‌ای لیکرت است هشت بُعد از تعارضات زناشویی را می‌سنجد که عبارتند از: کاهش همکاری، کاهش رابطه جنسی، افزایش واکنش‌های هیجانی، افزایش جلب حمایت فرزندان، افزایش رابطه فردی با خویشاوندان خود، کاهش رابطه خانوادگی با خویشاوندان همسر و دوستان، جدا کردن امور مالی از یکدیگر و کاهش ارتباط مؤثر.

پرسش‌نامه تعارضات زناشویی ثنایی و همکاران (MCQ-R) روایی محتوایی خوبی دارد. در مرحله تحلیل محتوای آزمون، پس از اجرای مقدماتی و محاسبه همبستگی هر سؤال با کل پرسش‌نامه و مقیاس‌های آن به‌دلیل همبستگی مناسب تمام سؤالات، هیچ سؤالی حذف نشد. ضریب پایایی (اعتبار) آزمون با روش آلفای کرونباخ برای کل پرسش‌نامه روی یک‌گروه ۲۷۰ نفری برابر ۰/ ۹۶ به‌دست آمده است. در پژوهش یوسفی و کریم‌نژاد (۱۳۹۷) این ضریب برای کل پرسش‌نامه (α=۰/۸۸۴) و برای ابعاد کاهش همکاری (α=۰/۷۸۷)، کاهش رابطه جنسی (α=۰/۶۵۹)، افزایش واکنش‌های هیجانی (α=۰/۸۴۸)، افزایش جلب حمایت فرزند (α=۰/۶۳۰)، افزایش رابطه فردی با خویشاوندان خود (α=۰/۸۲۰)، کاهش رابطه خانوادگی با خویشاوندان، همسر و دوستان (α=۰/۷۶۵)، جدا کردن امور مالی از یکدیگر (α=۰/۵۶۴)، کاهش ارتباط مؤثر (α=۰/۵۵۳) به‌دست‌آمد. در پژوهش حاضر نیز آلفای کل کرونباخ ۰/۸۶۶ به‌دست آمد.

یافته‌های پژوهش

یافته‌های توصیفی نشان داد که بیشترین درصد پاسخ‌گویان (۴۲٪) در رده سنی ۲۵ تا ۳۵ سال قرار داشتند. گروه سنی ۳۵ تا ۴۵ سال (۲۶/۵٪)، گروه سنی ۱۵ تا ۲۵ سال (۷/۵٪) و گروه سنی بالای ۴۵ سال (۷٪) در رتبه‌های بعدی قرار دارند. از نظر مدت‌زمان ازدواج، ۲۹/۴٪ افراد بین ۵ تا ۱۰ سال، ۲۴/۹٪ بین۱۰ تا ۱۵ سال، ۲۰/۷٪ نیز ۱۵ سال و بالاتر و ۱۶/۸٪ بین ۱ تا ۵ سال دارای زندگی مشترک بودند.

جدول ۱. میانگین و انحراف استاندارد تعارضات زناشویی

	تعداد	کمترین	بیشترین	میانگین	انحراف استاندارد
تعارضات زناشویی	۶۲۶	۶۱،۰۰	۱۸۰،۰۰	۱۰۱،۰۳۵	۱۹،۹۳۷
Valid N	۶۲۶				

جدول ۲. آماره‌های تعارضات زناشویی برای نرمال بودن متغیرها

	تعداد	چولگی		کشیدگی	
		آماره	انحراف استاندارد	آماره	انحراف استاندارد
تعارضات زناشویی	۶۲۶	۱/۰۷۱	۰/۰۹۸	۱/۳۶۷	۰/۱۹۵

برای بررسی نرمال بودن توزیع متغییرها از آماره‌های چولگی، کشیدگی، مقدار واریانس و توزیع منحنی نرمال داده‌ها استفاده شد. باتوجه به اطلاعات جدول ۲، قدرمطلق مقدار چولگی و کشیدگی تعارضات زناشویی از قدرمطلق ۱/۹۶ کمتر است. بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که متغیر مذکور نرمال است.

جدول ۳. میزان آماره لوین برای آزمون همگنی واریانس‌ها

آزمون لوین	درجه آزادی اول	درجه آزادی دوم	سطح معناداری
۱/۰۵۲	۲	۶۰۸	۰/۳۵۰

برای آزمون همگنی واریانس‌ها از آماره لوین استفاده شد که براساس نتیجه جدول ۳ این مفروضه برقرار است. باتوجه به نتایج آزمون لوین مشخص است که سطح معناداری بالاتر از مقدار ۰/۰۵ است بنابراین، واریانس گروه‌ها باهم برابر هستند.

۱. بررسی آماره‌ها و شاخص‌های استنباطی تعارضات زناشویی براساس وضعیت جمعیتی خانواده

جدول ۴. میزان تعارضات زناشویی گروه‌های جمعیتی خانواده

وضعیت جمعیتی خانواده		میزان تعارضات زناشویی		
گروه‌ها	تعداد	درصد فراوانی	میانگین‌ها	انحراف استاندارد
کم‌جمعیت (زیر ۴ نفر)	۶۷	۱۰/۷	۱۰۵/۶۸۶	۲۱/۵۴۸
پرجمعیت (بالای ۴ نفر)	۵۴۳	۸۶/۷	۱۰۰/۴۲۷	۱۹/۵۹۶
مجموع	۶۱۰	۹۷/۴		
بی‌پاسخ	۱۶	۲/۶		
کل	۶۲۶	۱۰۰	۱۰۱/۰۳۵	۱۹/۹۳۷

براساس جدول ۴ میانگین تعارضات زناشویی گروه اول یعنی، خانواده‌های کم‌جمعیت و با فرزندان کمتر نسبت به گروه دوم یعنی، خانواده‌های پرجمعیت (با فرزندان بیشتر)، بیشتر است. فراوانی تعارضات گروه کم‌جمعیت به دودلیل، کمتر از گروه پرجمعیت است: اول اینکه جامعه آماری، خانواده‌های مذهبی (طلاب) هستند و دوم اینکه باتوجه به میانگین سنی نمونه‌ها و سال انجام پژوهش، در دهه‌هایی که همسران کنونی به‌دنیا آمده و زندگی می‌کرده‌اند، هنوز فرهنگ فرزندآوری چندان دستخوش تغییر قرار نگرفته بوده است و اکثر خانواده‌ها در دسته پرجمعیت قرار می‌گرفتند.

جدول ۵. مقایسه تعارضات زناشویی براساس وضعیت جمعیتی خانواده

	آزمون لوین برای برابری واریانس‌ها		آزمون t برای برابری میانگین‌ها				
	F	سطح معناداری	T	درجه آزادی	سطح معناداری	تفاوت میانگین	تفاوت انحراف استاندارد
واریانس‌های برابر فرض شده	۱/۰۴۰	۰/۳۰۸	۲/۰۴۹	۶۰۸	۰/۰۴۱	۵/۲۵۶	۲/۵۶۶
واریانس‌های برابر فرض نشده			۱/۹۰	۸۰/۰۵	۰/۰۶۱	۵/۲۵۶	۲/۷۶۳

همان‌طور که در جدول ۵ آمده است باتوجه به اینکه سطح معناداری آزمون t مستقل از ۰/۰۵ کمتر است، نتایج بیانگر این است که تفاوت معناداری بین تعارضات زناشویی دو گروه برحسب وضعیت جمعیتی افراد وجود دارد. مثبت بودن تفاوت میانگین‌ها و اینکه گروه اول، خانواده کم‌جمعیت (زیر ۴ نفر) و گروه دوم، خانواده پرجمعیت (بالای ۴ نفر) بوده‌اند، نشان می‌دهد که میانگین نمرات تعارضات زناشویی گروه اول، ۵/۲۵۶ از میانگین نمره تعارضات زناشویی گروه دوم بیشتر است.

نتیجه‌گیری

هدف از پژوهش حاضر، مطالعه مقایسه‌ای تعارضات زناشویی همسران رشدیافته در خانواده‌های کم‌جمعیت و پرجمعیت است. نتایج نشان می‌دهد که بین تعارضات زناشویی دو گروه براساس تعداد اعضای خانواده پدری، تفاوت آماری معناداری وجود دارد. افرادی که در خانواده پرجمعیت پرورش یافته بودند نسبت به افرادی که در خانواده کم‌جمعیت رشد یافته بودند تعارضات زناشویی کمتری داشتند. هرچند پژوهشی که تأثیرات کم‌فرزندی و تک‌فرزندی را در زندگی بزرگسالی افراد به‌ویژه تعارضات زناشویی آنها بررسی کند، یافت نشد، نتایج پژوهش حاضر با یافته‌های پژوهش ساطوریان (۱۳۹۳)، رزاقی (۱۳۹۵) و شقاقی شیری و احمدی (۱۳۹۴) که معتقدند کم‌فرزندان و تک‌فرزندان مشکلات بیشتری را تجربه می‌کنند و پژوهش کریمیان (۱۳۹۴) و درخشان‌پور و همکاران[1] (۲۰۲۰) که معتقدند تک‌فرزندان شناخت اجتماعی کمتری را تجربه می‌کنند، همسو می‌باشد.

یافته‌های پژوهش حاضر همچنین با یافته‌های اسماعیل‌زاده‌مشکی و زینالی (۱۳۹۹)، شیدعنبرانی و همکاران (۱۳۹۸)، فرازمند و همکاران (۱۳۹۶)، نادری (۱۳۸۸) و لعلی و عابدی (۱۳۸۷) که معتقدند برخی حوادث، رفتارها و سبک‌های تربیتی می‌تواند در زندگی بزرگسالی افراد تأثیرگذار باشد، همسوست. ازآنجاکه تعارضات زناشویی کمتر نشانه‌ای از سازگاری بیشتر است، نتایج پژوهش حاضر همسو با یافته‌های سردارپور گودرزی (۱۳۸۲) و بیاتی (۱۳۸۳) است که میزان برخی مشکلات را در فرزندان پرجمعیت بیشتر گزارش داده‌اند، البته با بخشی از نتایج پژوهش درخشان‌پور و همکاران (۲۰۲۰) که نشان داد بین تک‌فرزندان و چندفرزندان در مشکلات رفتاری تفاوت معناداری وجود ندارد نیز همسو می‌باشد.

در پژوهش حاضر نقش تعداد فرزندان و بافت خانوادگی پرجمعیت و کم‌جمعیت بر زندگی زناشویی آنها در بزرگسالی بررسی شد. در تبیین فرضیه پژوهش می‌توان بیان کرد که فرزندان خانواده‌های کم‌جمعیت، بسیاری از مهارت‌های میان‌فردی و اجتماعی و مهارت‌های سازگاری و حل مسائل را فرانمی‌گیرند. این موضوع اهمیت وجود خواهر و برادر را در رشد مهارت‌های میان‌فردی و اجتماعی نشان می‌دهد. (درخشان‌پور.، و همکاران، ۲۰۲۰) هرچند ممکن است فرزندان خانواده‌های کم‌فرزند به‌دلیل توجه بیش از حد والدین به آنها و فراهم کردن تمامی امکانات خدماتی و رفاهی و داشتن وقت بیشتر برای رسیدگی و توجه به علایق و استعدادهای آنها، ویژگی‌های فردی مانند خودآگاهی، اعتمادبه‌نفس، یادگیری تحصیلی، هوش‌بهر، برخی توانایی‌های خاص فردی مانند مهارت نقاشی، کامپیوتر، خوش‌نویسی، فن بیان و بسیاری توانایی‌های دیگر نمره بالاتری را کسب کنند (رزاقی‌نصرآباد.، و همکاران، ۱۳۹۵)، اما ازآنجاکه در کودکی با بسیاری از مسائل و چالش‌های طبیعی و روزمره روبه‌رو نشده‌اند توانایی انطباق‌پذیری و حل آن را ندارند یا در حل آن ضعیف می‌باشند؛ برخلاف خانواده‌های پرجمعیت که زمینه فراگیری و تمرین نظم، همکاری، همبستگی، بردباری، قناعت و بسیاری فضایل اخلاقی در آنها فراهم است (علیزاده.، و همکاران، ۱۴۰۰).

والدین خانواده‌های کم‌جمعیت چون فرزندان کمی دارند توجه زیادی بر رفتارها و برنامه زندگی فردی آنها دارند. این توجه زیاد هم می‌تواند مثبت باشد و هم منفی؛ (علیزاده و همکاران، ۱۴۰۰) می‌تواند مثبت باشد چون سبب کشف زودهنگام استعدادهای فردی، افزایش توانمندی‌های مختلف به‌دلیل شرکت در کلاس‌های متعدد، تأمین نیازهای مادی، دریافت توجه تمام و کمال از والدین و... را فراهم می‌آورد، اما پیامدهای منفی آن جدی‌تر و آسیب‌زننده‌تر است. می‌توان چنین برداشت کرد که ممکن است کودکان خانواده‌های کم‌جمعیت در مهارت‌های فردی موفق‌تر عمل کنند، اما باتوجه به پژوهش‌های انجام شده (ر.ک.، کریمیان.، و همکاران، ۱۳۹۴؛ درخشان‌پور.، و همکاران،۲۰۲۰؛ علیزاده.، و همکاران، ۱۴۰۰)، بی‌شک آنها در مهارت‌های بین‌فردی و اجتماعی با مشکلاتی مواجه خواهند شد.

1. Derakhshanpour, F., & et al

وجود برادر و خواهر در تمام عرصه های زندگی می تواند در فرآیند رشد فرد تأثیرگذار باشد. خواهر و برادرها در ساختار شخصیت، مهارت‌های اجتماعی و شناختی، اعتمادبه‌نفس و ارزش‌های یکدیگر تأثیر دارند. خانواده‌های پرجمعیت که در آن خواهر و برادر دیده می‌شود در رفتارهای سازگارانه با محیط و دیگران به‌گونه مثبت رفتار می‌کنند. چندفرزندی باعث رشد شناخت اجتماعی فرد شده و سبب می‌شود فرد بتواند رفتارهای دیگران را سازگارانه‌تر تحلیل و قضاوت کند (کریمیان.، و همکاران، ۱۳۹۴). وجود چالش‌های طبیعی دوران کودکی این آمادگی را در کودکان به‌وجود می‌آورد که زندگی همیشه براساس خواسته او نیست و لازم است با محیط سازگار باشد؛ این کشمکش‌ها و چالش‌ها تمرینی برای دوران بزرگسالی و زندگی زناشویی است.

وقتی فرد نظرات مخالف و تعارضات متعددی از همسر خود دریافت می‌کند اگر در کودکی رفتار و برخورد سازگارانه را آموزش دیده باشد در روابط با همسر نیز می‌تواند موفق‌تر عمل کند. درحالی‌که فرزندان خانواده‌های تک‌فرزند و کم‌فرزند چون تنها هستند و مخالف و رقیبی در زندگی با خود ندارند، تاب و تحمل شنیدن و پذیرفتن نظرات و دستورات مخالف خود را ندارند. چنین افرادی در بزرگسالی فقط نیازهای خود را در اولویت قرار می‌دهند و هرگاه تقابلی بین نیازهای خود و دیگران دریافت کنند براساس اولویت‌بندی خود رفتار می‌کنند. در خانواده‌های کم‌جمعیت، والدین به‌دلیل وابستگی عاطفی شدید به فرزند خود اجازه شکست و تحمل درک چالش و سختی را به آنها نمی‌دهند. این رفتار سبب ایجاد مشکلات رفتاری همچون کم‌صبری، خودخواهی، ناتوانی در حل مسئله، پرخاشگری و روابط منفعلانه در فرزندان می‌شود. چنین فردی در زندگی زناشویی، خود را ناتوان می‌بیند؛ ناتوان در حل مشکل، ناامید از وجود مشکل و افسرده از شیوع مشکل در تمام حیطه‌های زندگی.

در خانواده‌های کم‌جمعیت، فرزندان در کانون توجه والدین هستند و قوانین اخلاقی، ارزشی و تربیتی غیرواقع‌بینانه و افراطی توسط والدین وضع می‌شود. این دقت‌های ذره‌بینی در بسیاری از مواقع مسئولیت‌های سنگین اخلاقی را بر دوش فرزندان می‌گذارد و آنها مجبورند مدام به تذکرها و پرسش‌های منطقی و غیرمنطقی والدین پاسخ دهند. همین سبب شکل‌گیری شخصیت وسواسی، فرامن غیرمنعطف و سخت‌گیر، و گاه دیکتاتورمآب در فرزندان می‌شود. در خانواده‌های کم‌فرزند، کودکان باید تلاش و کوشش بیشتری در برآورده کردن انتظارات و خواسته‌های والدین داشته باشند. این ممکن است موجب زیاده‌روی کودکان در ارزشیابی و تخمین اهمیت خود شده و سبب کمال‌گرایی، وسواس، خودشیفتگی و... آنها شود (احدی و بنی‌جمالی، ۱۳۷۵). ازسوی‌دیگر، فشار زیاد و ناروای موجب بحران‌های خانوادگی و در نتیجه ایجاد تنش یا تشدید مشکلات و دشواری‌های عاطفی می‌شود که تأثیر نامطلوبی بر شخصیت کودک می‌گذارد (شجاعی و یزدخواستی، ۱۳۹۶). براین‌اساس، این افراد با چنین شخصیتی، در آینده و در ارتباط با همسر دچار مشکل خواهند شد؛ آنها در حل مشکلات زندگی زناشویی خود ناتوان و ناسازگار می‌شوند و با چالش‌های بیشتری مواجه خواهند شد.

خانواده‌های پرجمعیت به‌دلیل رویارویی با مشکلات، چالش‌ها، بحث‌های گروهی و جمعی، تفریحات دسته‌جمعی و... بسیاری از مهارت‌های موردنیاز زندگی بزرگسالی و اجتماعی را تمرین می‌کنند. انسان در بطن جامعه و فراز و نشیب‌هایی که در روابط اجتماعی پشت سر می‌گذارد، رشد می‌کند و توانایی حل مشکلات را پیدا می‌کند. بنابراین، در زندگی آینده خود می‌تواند بهتر و سازنده‌تر رفتار کرده و از بروز تعارضات عدیده با همسر خود جلوگیری کند. ازاین‌رو، برای جلوگیری از اختلافات و تعاملات آسیب‌زا که منجر به تعارضات زناشویی و طلاق همسران می‌شود ضروری است به تعداد اعضای خانواده، میزان فرزندآوری و شیوه‌های فرزندپروری بیش‌ازپیش توجه شود و برنامه‌های بلندمدت برای افزایش رشد جمعیت طراحی و اجرا گردد.

البته نباید از تأثیر سبک‌های فرزندپروی، وضعیت اقتصادی، سطح تحصیلات والدین، سطح فرهنگ و دین‌داری، جدایی والدین و دیگر عوامل در شکل‌گیری مشکلات رفتاری و روانی کودکان غافل بود (سردارپور گودرزی.، و همکاران، ۱۳۸۲؛ هالاهان و کافمن،[1] ۲۰۰۳، به‌نقل از ساطوریان.، و همکاران، ۱۳۹۳). نمونه‌گیری تصادفی و اجرای زوجی پرسش‌نامه‌ها

1. Hallahan & Kauffman

از نقاط قوت پژوهش حاضر بود، اما باتوجه به اینکه جامعه آماری پژوهش حاضر، خانواده‌های سنتی و مذهبی طلاب و دامنه‌سنی مربوط به دهه‌های گذشته بودند، تعداد گروه‌های مقایسه نامساوی و ناهمتراز بود.

پیشنهادات پژوهشی

- پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی برای افزایش دقت آماری، این پژوهش در جامعه‌های آماری دیگر با زمینه‌های فرهنگی و مذهبی متفاوت نیز انجام شود.
- علاوه‌بر تعارضات زناشویی، در مورد متغیرهای دیگری مانند میزان سازگاری و کیفیت زندگی زناشویی و فراخانواده که ارتباط آنها با متغیر جمعیت و تعداد فرزندان سنجیده نشده است، پژوهش‌هایی انجام شود.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

نویسندگان تأکید می‌کنند که کلیه اصول اخلاقی در انجام و انتشار این پژوهش رعایت شده است. این موضوع توسط تمامی نویسندگان تأیید شده است.

عدم سوءرفتار علمی

مواردی مانند جعل داده‌ها، تحریف نتایج، سرقت ادبی (پلجیاریسم) و هرگونه رفتار غیراخلاقی دیگر در این پژوهش به‌طور جدی پرهیز شده است.

مشارکت نویسندگان

تمامی نویسندگان به‌صورت مساوی در طراحی پژوهش، نگارش مقاله، و ویرایش نسخه‌های نهایی مشارکت داشته‌اند.

تعارض منافع

نویسندگان عدم وجود تعارض منافع (Conflict of Interest) را در ارتباط با این پژوهش اعلام می‌کنند. به عبارت دیگر، هیچگونه منافع مالی یا شخصی که بر نتایج تحقیق تأثیرگذار باشد، وجود نداشته است.

حامی مالی

این پژوهش بدون دریافت هرگونه حمایت مالی از سازمان‌های دولتی، تجاری یا غیرانتفاعی انجام شده است.

سپاسگزاری

نویسندگان مقاله از پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی که حامی طرح پژوهشی این پروژه علمی بود و در انجام این طرح نویسندگان را یاری و حمایت کرد تشکر و قدردانی می‌نمایند.

منابع

احدی، حسن.، و بنی‌جمالی، شکوه‌السادات (۱۳۷۵). *مفاهیم بنیادی در روان‌شناسی کودک و روان‌شناسی رشد*. تهران: انتشارات بنیاد.

اسماعیل‌زاده مشکی، پروانه.، و زینالی، علی (۱۳۹۹). نقش تجربه‌های سوءرفتار دوران کودکی در پیش‌بینی روان‌بنه‌های هیجانی در بزرگسالی. *نشریه سلامت روان کودک*، ۳(۷)، ۱۲۹- ۱۴۱.

آقایاری‌هیر، توکل.، فرخی نگارستان، مینا.، و لطیفی مجره، سیده صدیقه (۱۳۹۵). فرزندآوری به‌مثابه مخاطره؛ مطالعه کیفی زمینه‌های کم‌فرزندی در شهر تبریز. *نشریه شورای فرهنگی- اجتماعی زنان و خانواده*، ۷۳(۱۹)، ۷- ۳۳.

بشکار، سلطان علی.، سودانی، منصور.، و شهنی ییلاق، منیجه (۱۳۹۱). تأثیر آموزش مهارت‌های مدیریت خشم در کاهش تعارضات زناشویی. *نشریه دستاوردهای روان‌شناختی* (علوم تربیتی و روان‌شناسی)، ۱(۴)، ۱۹۹- ۲۲۶.

بیاتی، فاطمه (۱۳۸۳). *مقایسه سازگاری عاطفی، اجتماعی، آموزشی و همدلی مادران و دختران در بین دانش‌آموزان دختر تک‌فرزند و*

چندفرزند مقطع راهنمایی شهر تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد مشاوره و راهنمایی. دانشگاه الزهرا. تهران.
خوانین‌زاده، زهرا.، رسولی، رویا.، و رضاییان فرجی، حمیدرضا (۱۴۰۲). تجربه زیسته فرزندان نوجوان خانواده‌های دارای تعارض زناشویی در ایران. *نشریه فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی*، ۵۴(۱۴)، ۸۵- ۱۱۴.
رزاقی نصرآباد، حجیبه بی‌بی.، حسینی، زینب.، و شیخی، محمدتقی (۱۳۹۵). تجربه زیسته زنان شهر شهریار از تک‌فرزندی با تأکید بر چرایی و پیامدهای آن. *نشریه انجمن جمعیت‌شناسی ایران*، ۱۵(۲۲)، ۴۲- ۸۲.
ساطوریان، سید عباس.، طهماسیان، کارینه.، و احمدی، محمدرضا (۱۳۹۳). مقایسه مشکلات رفتاری کودکان در خانواده‌های تک‌فرزند و دوفرزند. *نشریه روان‌شناسی و دین*، ۷(۳)، ۶۵- ۸۰.
سردارپور گودرزی، شاهرخ.، درخشان‌پور، فیروزه.، صدر، سید سعید.، و یاسمی، محمدتقی (۱۳۸۲). اختلال‌های رفتاری در کودکان خانواده‌های تک‌فرزند و چندفرزند شهر تهران. *نشریه روان‌پزشکی و روان‌شناسی بالینی ایران (اندیشه و رفتار)*،۹(۱)،۲۰- ۲۶.
سعیدی، میلاد.، نعیمی، ابراهیم.، و کاظمیان، سمیه (۱۳۹۹). مقایسه ابعاد جسمانی و روان‌شناختی زوجین براساس تعداد فرزندان. *نشریه پویش در آموزش علوم انسانی دانشگاه فرهنگیان*، ۱(۱۸)، ۱۰۱- ۱۱۳
شجاعی، جواد.، و یزدخواستی، بهجت (۱۳۹۶). تجربه زیسته تک‌فرزندان از تک‌فرزندی: مطالعه دختران بالای ۱۸ سال. *نشریه زن در توسعه و سیاست*، ۴(۱۵)، ۴۴۷- ۴۷۶.
شقاقی شیری، ولی‌اله.، و احمدی، محمدسعید (۱۳۹۴). *مقایسه انگیزش پیشرفت و ابعاد آن در نوجوانان خانواده‌های تک‌فرزند و چندفرزند*. کنفرانس بین‌المللی علوم انسانی، روان‌شناسی و علوم اجتماعی، تهران.
شولتز، دوان‌پی.، و شولتز، سیدنی الن (۱۳۹۲). *نظریه‌های شخصیت*. تهران: نشر ویرایش.
شیدعنبرانی، بهناز.، نامور طباطبایی، سیدسجاد.، محدث اردبیلی، ابوالفضل.، و امین، طاهره (۱۳۹۸). بررسی نقش بدرفتاری عاطفی دوران کودکی و سبک‌های فرزندپروری در پیش‌بینی صفات مرضی شخصیت در بزرگسالی. *نشریه مطالعات روان‌شناسی و علوم تربیتی*، ۵(۱)، ۱۹- ۳۳.
عالمی نیسی، مسعود (۱۳۹۴). بررسی تطبیقی تأثیر تعداد فرزندان بر فقر اعضای نهاد خانواده در کشورهای مختلف. *نشریه جامعه‌شناسی نهادهای اجتماعی*، ۶(۲)، ۳۹- ۷۸.
عالمی نیسی، مسعود (۱۳۹۷). فراتحلیل تحقیقات تجربی پیرامون رضایت از زندگی و تعداد فرزندان در کشورهای مختلف. *نشریه شورای فرهنگی-اجتماعی زنان و خانواده*، ۷۹(۲۰)، ۷- ۴۴.
علیزاده، فاطمه.، کریمی‌نیا، محمدمهدی.، و انصاری مقدم، مجتبی (۱۴۰۰). آسیب‌شناسی‌های تک‌فرزندی در جامعه (با نگاهی به دستورات اسلامی). *نشریه دستاوردهای نوین در مطالعات علوم انسانی*، ۴(۴۰)، ۷۶- ۸۶.
فرازمند، شیرین.، محمدخانی، پروانه.، پورشهباز، عباس.، و دولتشاهی، بهروز (۱۳۹۶). نقش منابع بدرفتاری‌های عاطفی دوران کودکی در پیش‌بینی طرح‌واره‌های ناسازگار شرطی و غیرشرطی در بزرگسالی. *نشریه اندیشه و رفتار در روان‌شناسی بالینی*، ۱۲(۴۴)، ۴۰- ۵۰.
فروتن، کاظم (۱۴۰۱). *کاهش نرخ باروری ایرانیان به ۱.۶۷، فاصله کمی با سیاه‌چاله جمعیتی داریم*، مشاهده شده در خبرگزاری ایسنا: https://www.isna.ir/news/۱۴۰۱۱۲۰۹۰۶۶۱۵
کریمیان، زهرا.، شهبازی‌راد، افسانه.، و حقیقی کرمانشاهی، مارال (۱۳۹۴). مقایسه شناخت اجتماعی کودکان دختر خانواده‌های تک‌فرزند و چندفرزند ۵ و ۷ ساله شهر اصفهان. *نشریه علمی-پژوهشی شناخت اجتماعی*، ۴(۲)، ۲۲- ۳۴.
لعلی، مرتضی.، و عابدی، احمد (۱۳۸۷). بررسی رابطه بین سابقه انواع بدرفتاری والدین در دوران کودکی با افسردگی دوران بزرگسالی در بیماران سرپایی مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره شهر اصفهان. *نشریه مطالعات روان‌شناختی*، ۱۷(۴)، ۸۱- ۹۴.
مرادی، هادی.، و دولتخواه، محمد (۱۴۰۱). علل و پیامدهای تک‌فرزندی در ایران. *نشریه معرفت*، ۳۱(۱۲)، ۶۷- ۷۹.
نادری، خیرالنساء (۱۳۸۸). مرگ عزیزان در کودکی و خودبیمارانگاری در بزرگسالی با تأکید بر رویکرد روانکاوی. *نشریه تازه‌های روان‌درمانی*، ۶(۵۱ و ۵۲)، ۸۶- ۹۷.
وصال، محمد.، رحمتی، محمدحسین.، و فارغ‌بال خامنه، محمدامین (۱۳۹۶). رابطه میان تعداد فرزندان و عملکرد تحصیلی آنان. *نشریه مطالعات جمعیتی*، ۲(۳)، ۹۱- ۱۱۶.
هوشمندی، رودابه.، احمدی، خدابخش.، و کیامنش، علیرضا (۱۳۹۸). تحلیلی بر علل تعارضات زناشویی در دو دهه اخیر (یک مرور نظامند). *نشریه علوم روان‌شناختی*، ۷۹(۱۸)، ۸۱۹- ۸۲۸.
یوسف‌پور طالقانی، ثنا (۱۴۰۲). بررسی وجود و یا عدم وجود رابطه میان تعداد فرزندان خانواده بر وضعیت تحصیلی هریک از آنها. سومین همایش بین‌المللی روان‌شناسی، علوم تربیتی مطالعات اجتماعی و فرهنگی. همدان. https://civilica.com/doc/1771060
یوسفی، زهرا.، و کریم‌نژاد، ریحانه (۱۳۹۷). اثربخشی آموزش همسرداری مبتنی بر شفقت بر بهبود روابط خانوادگی، تعارضات زناشویی، بخشش و صمیمیت زوجین ناشنوا و کم‌شنوای شهر اصفهان. *نشریه مطالعات زن و خانواده*، ۶(۲)، ۱۱۹- ۱۲۳.

References

Alidosti, M., Dehghani, S. L., Babaei-Heydarabadi, A., & Tavassoli, E. (2016). Comparison of Parenting Style in Single Child and Multiple Children Families. *Iranian Journal of Health Sciences,* 4(2), 49- 54.

Derakhshanpour, F., Khosravi, A., khajavi, A., Shahini, N., Kashani, L., & Salimi, Z, (2020). Comparing social skills between children of single-child and multiple-children families. *Fundamentals of Mental Health,* 22(4),211-216.

Kowal, M., Groyecka-Bernard, A., Kochan-Wójcik, M., & Sorokowski, P. (2021). When and how does the number of children affect marital satisfaction? An international survey. *PLoS ONE*, 16(4), e0249516. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0249516

Malouff, J. M., Thorsteinsson, E. B., Schutte, N. S., Bhullar, N., & Rooke, S. E. (2010). The Five-Factor Model of personality and relationship satisfaction of intimate partners: A meta-analysis. *Journal of Research in Personality,* 44(1), 124- 127.

Navabinejad, S., Rostami, M., & Parsakia, K. (2023). The Mediating Role of Emotional Intelligence in the Relationship between Marital Conflicts and Tendency to Marital Infidelity in Couples. *Journal of Assessment and Research in Applied Counseling,* 5(1), 19-.

Stroud, C. B., Durbina, C. E., Saigal, S. D., & Knobloch-Fedders, L. M. (2010). Normal and abnormal personality traits are associated with marital satisfaction for both men and women: An Actor–Partner Interdependence Model analysis. *Journal of Research in Personality,* 44(4), 466- 477.

Tasew, A. S., Getahun, K. K., & Prete, G. (2021). Marital conflict among couples: The case of Durbete town, Amhara Region, Ethiopia. *Cogent Psychologys*, 8(1), https://doi.org/10.108023311908.2021.1903127/.